

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Pravi vzrok

Kdor danes zasleduje borbo, ki jo vodi Zveza združenih delavcev proti Jugoslovanski strokovni zvezi, mora zmajati z glavo. Vsak resen človek se vprašuje, kako da je vse to mogoče in kakšen bo konec tej grdi

borbi. Nad pet let že ti ljudje trdijo po slovenskem časopisu, po sestankih, predavanjih, tečajih, da je JSZ zašla v marksistične vode, da je komunistična miselnost prodrla v naše vrste, da nismo več pravi katoličani in zadnji dogodek kaže, da so zlorabili ti ljudje celo duhovniško konferenco. Komaj je bila ta konferenca končana, ki se je po svojem namenu ukvarjala z resolucijami lanskega kongresa Kristusa Kralja, že so raztrgali po vsej deželi, da bo JSZ v Skofljskem listu obsojena. S tem nelepim delom so hoteli omajati v našem članstvu zaupanje v svojo lastno organizacijo in jim zabiti, da ne bodo več katoličani, ako še ostanejo člani JSZ.

Vsi ti dogodki v zadnjem desetletju obstoja Jugoslovanske strokovne zveze kažejo, s kako divjo gonjo so se vrgli nekateri ljudje, da strejo delavsko skupnost v Jugoslovanski strokovni zvezi. Kažejo pa tudi ti dogodki, da pravi vzrok teh napadov mora biti nekje drugje in da ga ti ljudje spretno skrivajo za podvaljenim marksizmom in komunizmom. Prav v tem skritem vzroku pa je tudi vsa zdrava odpornost članstva JSZ, ki se ne pusti zbegati, ampak moško in odločno vztraja v svoji organizaciji. Dokaz za to je že v tem, da mora biti naše članstvo dovolj zrelo in izobraženo, ker vzdržuje s svojimi lastnimi prispevki organizacijo. Če bi te zavesti in tudi iz te zavesti izvirajoče potrebe ne postrvalnosti ne bilo, bi pač ne bilo več tudi Jugoslovanske strokovne zveze. Tako pa, hvala Bogu, člani JSZ niso nobena čreda neizobraženih ljudi, ki bi lahko z njimi delal vsakdo, kar bi hotel. Oni vedo, kaj je delavska organizacija, zakaj so njeni člani in kaj hočejo doseči v njenih vrstah. Po 45 letih obstoja krščansko socialističnega delavskega gibanja ni naša skupnost kaka muha enodnevnica, ki se pojavi in izgine, ampak je skupnost delavstva, ki temelji v globokih krščanskih načelih in v vsakodnevnih potrebah delavske obrambe proti vsakemu gospodarskemu izkoriščanju ali pa družabnemu zapostavljanju. Delavci naših vrst je po svojih krščanskih načelih prepričani, da se v JSZ bori za svoj vsakdanji kruh pošteno in dosledno, ve pa tudi, da se bori za svoje človeško dostojanstvo, ki mu je lastno od Boga. To vrhovno načelo našega gibanja je življenjska sila pokreta, ki ga danes predstavlja JSZ. Borba za pravico, za vsakdanji kruh in za čast in spoštovanje, ki ga ima pravica terjati kot človek tudi delavec od človeške družbe, to je naša magna charta, katero danes prav dobro razume delavec. Ne razume jo pa današnja družba zaradi kapitalistične miselnosti, ki se je v zadnjih 20 letih tako močno vkoreninila v človeška srca.

Zato pa je naše delo današnji družbi velik trn v peti, posebno pa še zaradi tega, ker naše gibanje sloni na Krekovem kršč. socialističnem svetovnem nazoru, kateremu je osnova velika socialna okrožnica papeža Leona XIII. »Rerum novarum«. Današnja družba, ki sloni na kapitalistični miselnosti, bi pač rada imela, da se delavstvo peča s socialnim vprašanjem,

V velikem času bodimo veliki ljudje!

Članstvo JSZ naj se s podvojenimi močmi posveti delu za zmago naših načel med delavstvom in vsem slovenskim narodom!

V nedeljo 30. marca se je v Ljubljani vršila širša seja načelstva JSZ, ki je obravnavala poleg tekočih sindikalnih vprašanj predvsem zadnje napade na JSZ. Širši odbor je v celoti odobril ravnanje in ukrepe centralne JSZ. Kot zaključek je bilo sprejeto sledeče poročilo za članstvo JSZ:

Strokovno delo na terenu je danes silno težko. Že to delo samo zahteva celega človeka, da se poglobi v vsa potrebna strokovna in organizacijska vprašanja. Vsaka naša skupina in vsi organizacijski odbori morajo biti vedno na delu, da so stalno na tekočem in da vsakokrat napravijo svojo dolžnost. Potrebno je neprestano preučevanje delavskih razmer; naš tovariš mora stalno slediti razvoju socialne politike, delavskih ustanov, delavskih razmer in notranjemu življenju organizacije, ki prej ali slej rodi potrebne koristi za delavstvo.

Razni dogodki izven naše organizacije skušajo begati naše članstvo, da se ne bi v potrebni meri posvetilo plodnemu delu organizacije. Tak primer je tudi zadnji dogodek z duhovniško konferenco v Ljubljani. Krog ljudi okrog ZZD hoče ta dogodek izrabiti v ta namen, da se naše članstvo odvaža od pravega dela v organizaciji in tako prepelje ves napor organizacije za resno in stvarno delo v korist delavstva v neresno polemiziranje z ljudmi, ki jim je delavsko soci-

ker je to vprašanje pač tu, vendar pa le v toliko, kolikor pač prija družbi, ne pa delavstvu. Zato nam je prav razumljiv predlog, ki je padel že več kot pred desetletjem, da se proti JSZ ustanovi nova delavska organizacija, katera bi naj pa bila le podpornega značaja.

Toda čas gre svojo pot naprej. Dogodki, ki se dandanes godijo po svetu, so v prvi vrsti socialnega značaja. Če danes še niso izluščeni tako daleč, da bi to bilo vidno, vendarle bo razvoj šel prav gotovo v tej smeri. Velikanski boj, ki ga bijejo danes tako zvane avtoritarne države z demokratičnimi, gre predvsem za bodočo nadvlado v Evropi in pa na vsem svetu. Če se vprašamo za kako nadvlado, bomo dobili odgovor, da za gospodarsko. In kdo vodi danes gospodarstvo vsega sveta? Nihče drugi kot kapitalizem, ki sloni na gospodarskem načelu izkoriščanja in zbiranja svetovnih dobrin. Torej prav nikaka zveza s socialnim vprašanjem današnje družbe.

Kdo bo reševal to vprašanje v bodočih dneh? To je vprašanje, ki stiska marsikomu srce, ki gleda malo dalj preko vsakodnevnih dogodkov. Toda boji in boje, ki jih doživlja dandanes delavstvo za svoje pravice

alno vprašanje vse prej kot pa resna borba za delavske pravice.

V velikonočni številki naše »Delavske pravice« smo odkrito in javno povedali svoje mnenje k temu vprašanju in priobčili tudi pismo, ki smo ga o tem perečem vprašanju poslali knezoškofu g. dr. Gregoriju Rožmanu. Dokler se prevzvišeni sam končno ne izjavi o naši JSZ, toliko časa je vse govorenje in razširjanje vesti o obsodbi JSZ neresno in samo zlonamerno intrigiranje proti naši organizaciji, ki jo hočejo neki ljudje kratko in malo uničiti. Zato pa s tem pozivamo naše članstvo, naj se na te namerne vesti ne ozira, ampak naj vse svoje sile posveti plodnemu or-

ganizacijskemu delu brez ozira na svojo okolico. Varujte se nadalje tudi vseh nepotrebnih izjav o tem vprašanju, kajti vedeti moramo, da nasprotniki JSZ iščejo kakih nepremišljenih izjav kjer koli od naših članov, da jih potem zlorabijo v svoje umazane namene.

Kratko in malo, bodimo pokretaši na svojem mestu in glejmo v prvi vrsti tudi na to, da bo naše javno in zasebno življenje vseskozi odgovarjalo našim krščansko socialnim načelom, da nam ne bo mogel nihče očitati, kar bi moglo škodovati naši skupnosti in našemu plodnemu delu za koristi delavstva.

V velikem času bodimo veliki ljudje!

Česa nam je treba?

Odkar obstoja naša država, se je v njej marsikaj spremenilo. Preteklo je že nad dvajset let in iz predvojnega Belgrada je nastalo balkansko vele-mesto. Država brez kapitala, domovina krasa in revnih prebivalcev kraškega dela Slovenije, Like, Dalmacije, Hercegovine in Črne gore ima sijajno glavno mesto z lepimi palačami, za kakršne bi nas zavidala marsikatera bogata ali vsaj bogatejša država. To je mogoče samo zato, ker je Belgrad mesto sanj nešteto naših politikov, od katerih vsak hrepeni po ministerskem stolčku, ki naj bi mu prinesel lepše dohodke in lepo hišo v stolnem mestu. Za blagor volilcev je marsikomu od njih zelo malo mar. Tudi vsako društvo, ki je količkaj pomembno in ima centralo v Belgradu, postavlja tam

in svoje dostojanstvo, so slabi izgledi za bodočnost.

Toda družba ne napravi ničesar, da do tega ne pride. V svoji kapitalistični slepoti podira prav vse, kar ne trobi z njo v rog,

Zato boj, ki ga bije naša JSZ s predstavnicami današnje družbe, pomenja boj za uveljavljanje krščanskih načel v moderni nekrščanski družbi. Hud in težak je ta boj, toda globoka vera v naših srcih, katere nam nihče ne more vzeti, je sila, s katero se zastoj obratunava že dolga leta. Duh okrožnice Leona XIII. in duh našega pokojnega dr. J. Kreka še živi v srcih krščanskih delavcev in le znamenje časa je, da je ta duh današnji družbi prevraten in revolucionaren. Toda Bog je le eden, pravica je le ena in za to se bomo borili z nezmanjšano silo naprej, naj družba pravi danes kar hoče. Čim dalj smo od družbe tem bližji smo Njemu, ki je vsakega človeka ustvaril po svoji podobi in vsakemu dal pravico do človeka vrednega življenja.

Z. S.

svojo palačo, ki jo je plačalo seveda podeželje. Belgrad ima privilegije na področju davkov; zato se na njegovem področju tudi zelo razvija industrija. Tako postaja naše glavno mesto prebivališče srečnih ljudi. In če bi po njem sodili vso državo, bi morali reči, da se vsem njenim prebivalcem godi še precej dobro in da nimajo kakih posebnih želja.

Vendar pa ostala država ne more zaznamovati takega napredka kakor Belgrad. Posebno velja to za Slovenijo. Predvsem velja to za državno politično ureditev in ureditev socialnih vprašanj.

Po sklenitvi srbsko-hrvaškega sporazuma je bil napravljen gotovo korak naprej. Ta sporazum je zadovoljil Hrvate, ker jim je dal samostojnost v okviru Jugoslavije. Istočasno je bilo tudi Slovincem obljubljeno, da bomo dobili enak položaj, za katerega smo se vedno borili. Izdani zakon je dal možnost, da se da Sloveniji s potezo peresa to, kar ima Hrvatska. A tega še vedno nimamo. Banovine Slovenije, čeprav jo zahteva velika večina Slovencev, še vedno ni. Gotovo pa ni v korist države, če se odlašajo izvršitvi tako nujne stvari kot je izpolnitev slovenskih zahtev in pravic. Pravičnost in zunanje politični položaj narekujejo več modrosti. Naj misli kdo kar hoče: V vprašanju avtonomije Slovenije je slovensko krščansko delavstvo solidarno s slovenskim kmetom. To vprašanje najde strnjene Slovence v enem taboru kot so bili zbrani pred desetletji pod Avstrijo v zahtevi po zedinjeni Sloveniji. Do samouprave Slovenije, ki bo imela iste pravice kot naša soseda, mora priti!

S socialnim vprašanjem so tudi velike težave. Imamo sicer lepo in sodobno socialno zakonodajo. Toda to je premalo. Potrebno je tudi socialno življenje, potreben je ljudem čut, da socialno vprašanje ni samo nekaj, o čemer se mora pisati in razpravljati ali vsaj priznavati, da obstoja. Treba je več: treba je priznati, da je državna nujnost, da se socialna vprašanja tudi rešijo. Rešiti pa se morajo

Ugotovitev

Na javno pismo prevzvišenemu gosposu škofu in na članek »Sumljiv način objave« v zadnji številki »Delavske pravice«, ni bilo službenega odgovora, pač pa je odgovoril »Slovenski delavec« od 29. marca t. l. v članku »Poklicni agitator...!«

V članku najprej trdi, da je kratko poročilo o obsodbi JSZ tako razburilo JSZ in DP, da sta zgubili vsako razsodnost. »Strah pred končnim porazom, ki zeva iz teh člankov, je tako velik, da je zelo trezen preudarek.«

Mi sodbo o tem, kdo je zgubil razsodnost in kdo se je razburil, prepustimo mirno tistim, ki so prebrali »Delavsko pravico« in »Slovenskega delavca«.

Iz mnogobesednega ter v očitni zadregi pisanega članka, ugotavljamo, da je iz njega razvidno, da si tega članka ne prizna naravnost, kar bi bilo lepše, da g. Križman ni bil niti določen, niti pooblaščen od g. škofa, da objavi kako ugotovitev dotičnega duhovskega zborovanja. Opravičuje se v tem pogledu, da ni bila naložena molčečnost in da so potek in sklepi zborovanja prišli že preje v javnost. Mi se v to ne bomo spuščali. Duhovnik, ki se je tega zborovanja tudi udeležil in ki ni prijatelj JSZ, je izjavil, da je prevzvišeni izrecno prepovedal spravljati o sklepih zborovanja kaj v javnost, dokler ne bo kake službene objave. Če misli g. Križman, da tak način objavljanja sklepov duhovniških zborovanj koristi njihovu ugledu, je to njegova stvar!

Iz te ugotovitve pa sledi, da je poudarjanje predsedstva g. knezoškofa pri tem zborovanju, zloraba njegove avtoritete. S tem za nas odpade potreba, da bi bila avtoriteta g. knezoškofa pomešana v to polemiko. In to nas odkrito veseli! Odslej imamo opraviti samo z g. Križmanom.

Z veseljem ugotavljamo dalje, da se je izkazal upravičen tudi naš sum glede besedila objave. V prvi objavi se očita, da pisanje »Delavske pravice« in voditelj JSZ, ni mogoče smatrati za krščansko, ker je v svoji nazornosti dvolično. V tem članku, pa se trdi, da je okrog 200 duhovnikov, ki so se tega zborovanja udeležili, soglasno ugotovilo, da je gibanje JSZ prišlo pod marksistični vpliv ter tako že skozi več let delovanja tega vodstva in pisanja glasila JSZ — »Delavske pravice«, ni mogoče smatrati za skladno s krščanskim svetovnim nazorom. Ne rečemo, da je žalitev v novi obliki za nas lažja in manj neprijetna ali manj krivična, vendar je za nas važno dejstvo, da je novo besedilo za nas žaljive ugotovitve, bistveno različno od prejšnjega besedila. Iz tega se razvidi, kako važno je, kdo odgovarja s svojo avtoriteto za avtentičnost objave. Mi se upravičeno postavimo na stališče, da za nas ni merodajna ne prva in ne druga objava. Vzamemo pa v vednost, da so se posamezni duhovniki na tem zborovanju izrazili proti JSZ, obenem pa ugotavljamo, da mi vidimo vzrok za težave med njimi in JSZ ne v tem, da bi bila kaka svetovna nazorna razlika, ampak v tem, da se delavstvo v JSZ noče brez pridržka podvreči strankarsko politični disciplini. Mogoče se bo kmalu ugotovilo, kdo je bil vse v preteklem času pod marksističnim vplivom in koga vse zadene za to krivda in odgovornost. Za sedaj lahko mirno ugotovimo, da je pisanje »Delavske pravice« v tem pogledu, kakor tudi v vseh drugih, korektno.

Kakor vidimo, je g. Križmana prav posebno razburilo dejstvo, da smo ga

imenovali poklicnega agitatorja in propagandista, in da smo ta njegov značaj točno ločili od dušebrižnika. Mi poklic agitatorja ne smatramo za zaničevan poklic in nismo s tem hoteli njegovega ugleda nič zmanjšati, trdili pa nismo nikake neresnice, ker je splošno znano dejstvo, da je g. Križman resigniral na dušnopastirsko mesto kot župnik v Tunjicah in si dobil delo in kruh od ZZD. Ločili pa smo to prav za namenom, da duhovniško mesto ločimo iz polemike.

Krščanska borba proti komunizmu

V decembru leta 1937. je papež Pij XI. sprejel v avdienco francoske škofo in jim dal sledečo izjavo:

»Francoskim katoličanom mnogo govorijo o ponujeni roki. Ali pa moremo sprejeti roko, ki nam jo ponujajo? Jaz bi to rad. Ponujene roke ne odklanjamo. Toda to ne sme biti v škodo resnici. Resnica je Bog in Boga ne smemo zrtvovati. Tisti, ki govorijo o ponujeni roki, ne povedo jasno svojih misli o tej stvari. V njihovem govorjenju je mnogo zmede in temnih nejasnosti, ki bi jih bilo treba pojasniti. Le sprejmemo njihovo ponujano roko, toda zato, da jih potegnemo h Kristusovu nauku. Kako pa jih bomo pritegnili k temu nauku? S tem, da ga jim bomo razložili? Ne! S tem, da ga bomo živeli v vsem, kar ima dobrega.

Samo oznanjevanje resnice ni mnogo osvojilo za Kristusa, pripeljalo ga je na križ. Z ljubeznijo je pridobil duše in jih potegnil, da so šle za njim. Tudi za nas ni drugega sredstva, da jih pridobimo. Glejte misijonarje! S čim spreobračajo nevernike? Z dobrotami, ki jih delijo na vse strani. Tiste, ki so jih zapeljali komunistični nauki, boste spreobrili toliko, kolikor jim boste pokazali, da vera v Kristusa in ljubezen do Kristusa navdihujeta vašo požrtvovalnost in dobrotelost, toliko, kolikor jim boste dokazali, da nikjer drugod ne najdemo enakega studenta ljubezni.

Naglasite to točko! O vem, da vi in vaši verniki že mnogo delate v tem pogledu, toda treba je storiti še več in še bolje, treba je iti do žrtev. Saj niste pozabili sv. Ambrozija, ki je hotel, da se prodajo celo svete posode, da bi se lajšala človeška beda.

Ne dolgo po tej izjavi je isti Pij XI. naročil pariškemu kardinalu Verdieru, naj sporoči katoliškim Francozom naslednjo božično poslanico:

»Prišel sem iz Rima. Zelen sem videti zopet enkrat slavnega papeža, ki mu toliko dolgujem, hotel sem mu izraziti svoje občudovanje, ljubezen, sinovsko pokorščino. Takoj po mojem prihodu me je sprejel sveti oče v posebni avdienci.

Bolj vzvišen, bolj velik ko kdaj prej mi je Pij XI. zaupal z očetovsko naklonjenostjo želje, ki so mu, kakor je zagotovil, neizmerno drage. Smatram za svojo dolžnost, da vam povem misli, ki sem jih razbral iz tega tako zaupnega, ganljivega razgovora.

Bog — je dejal sveti oče — je na priprošnje ljube svetnice iz Lisieuxa hotel nekoliko podaljšati naše dneve. Lahko trdimo, da je to izredna milost, ki nam narekuje težko dolžnost, dolžnost, da še bolj intenzivno nadaljujemo veliko tradicijo materinske ljubezni, ki jo ima Cerkev.

Pred to boleznijo nismo poznali fi-

Kaj pravi § 329. obrtnega zakona?

Ako služi uslužbenec pri enem podjetju nepretrgoma šest mesecev, se mu mora dati med letom nepretrgan dopust najmanj 10 dni, po petih letih službe dva tedna, po desetih letih najmanj tri tedne, po petnajstih letih najmanj štiri tedne, a po dvajsetih letih pet tednov dopusta vsako leto. Kdaj uslužbenec dopust lahko nastopi, se določi dogovorno glede na razmere v podjetju in to po potrebi tako, da se uslužbenec med seboj menjavajo v dopustu. Ako v podjetju niso zapo-

sleni več kot trije uslužbenci, se da lahko dopust v dveh približno enakih delih. Prenos dopusta na prihodnje leto ni mogoče zahtevati.

Uslužbenec pripada v času dopusta pravica do plače. Če uslužbenec za časa dopusta ni na hrani, ki mu pripada na podlagi pogodbe, se mu mora pri nastopu dopusta dati vrednost hrane v denarju.

V dopust se ne sme všteti čas, v katerem je uslužbenec zaradi bolezni ali nesreče onemogočen vršitev redne službe.

Službodajalec ni dolžan dati dopusta, če je uslužbenec odpovedal službo ali je bil iz važnih razlogov odpuščen.

Namščenci in rudarji drž. rudnikov tedaj že imajo plačane dopuste, pa tudi delavci v raznih tovarnah so si to že pribrerili s kolektivnimi pogodbami.

Zato je naš tovariš F. Križnik že v letošnjem zasedanju banskega sveta k temu vložil sledečo resolucijo: Podpisani člani banskega sveta dravske banovine stavljajo na zasedanju dne 16. februarja 1940 predlog, da izvoli g. ban izposlovati pri ministrstvu za šume in rude odločbo, da velja tudi za privatna rudarska podjetja, za delavstvo, pravica do plačanih dopustov, kakor so jih uvedla državna rudarska in plavžarska podjetja glasom rednega ugovora z dne 1. aprila 1938 za rudarsko in plavž. delavstvo. — Resolucija je bila soglasno sprejeta od vseh članov v svetu tega zasedanja. Te dopuste morajo uveljavljati tudi sedaj izvoljeni zaupniki še v naprej. Rudarji, glejte kaj vse je za vas potrebno in kdo že dela na tem, kar imajo državni rudniki mi še vedno nimamo. Zakaj ne, se vprašajte sami.

Opozorilo delavstvu

S 1. aprilom t. l. je stopila v veljavo banova uredba z dne 29. januarja 1940. S to uredbo so bile izpremenjene minimalne mezde, ki so bile določene v banovo uredbo z dne 1. avg. 1937.

Z novo uredbo so določene naslednje minimalne mezde:

V podjetjih, ki spadajo v kategorijo A, morajo imeti vsi delavci in delavke ne glede na starost, torej tudi delavci in delavke izpod 18 let starosti in ne glede na to ali je podjetje industrijsko ali obrtno in trgovinsko podjetje, najmanj 3 din na uro.

V podjetjih, ki spadajo v kategorijo B, isto kot v A le s to izjemo, da imajo mladoletni delavci in delavke izpod 18 let starosti 2,75 din na uro.

V podjetjih, ki spadajo v kategorijo C, so pa naslednje minimalne mezde: V industriji ne glede na kraj in v obrtnih ter v trgovini v krajih z nad 5000 prebivalci, znaša minimalna mezd 3 din na uro.

V trgovini in obrti v krajih s pod 5000 prebivalci 2,75 din na uro.

Mladoletni delavci in delavke v starosti pod 18 let pa morajo imeti najmanj 2,50 din na uro.

V podjetjih, v katerih so bile določene z banovo uredbo z dne 1. avgusta 1937 v čl. 3 izjemne minimalne mezde, in sicer za delavstvo nad 18 let starosti po 2 din, za delavstvo izpod 18 let starosti pa 1,50 din na uro, so določene z novo uredbo naslednje minimalne mezde: Za delavce in delavke 18 in nad 18 let starosti ne glede ali gre za industrijo, obrt ali trgovino 2,50 din, za delavce in delavke izpod 18 let starosti pa 2,25 din na uro.

Z uredbo z dne 29. januarja 1940 so bile minimalne mezde zvišane povprečno za 50 par na uro. Delavstvo more in mora zahtevati od svojih delodajalcev, da zvišajo plače vsem osebjem najmanj za toliko, za koliko so bile zvišane minimalne mezde.

vencem takega pravega duha krščanstva, ki je navdajal velikega socialnega papeža Pija XI. Tega duha nam je treba prav posebno takrat, ako se tkamo na prsa s svojim »katoličanstvom«, ako bi hoteli biti predstavniki tiste Kristusove Cerkve, v imenu katere je govoril zgornje besede njegov vrhovni poglavar. Ne pozabimo pa pri tem, da je prvi predpogoj vsake ljubezni, da smo pravični; pravični sodbi, besedi in dejanju, pravični nasproti vsakomur, tudi proti tistem, ki politično ni v našem taboru.

Česa nam je treba? (Nadaljevanje s 1. strani)

tista v mestu in ona na deželi, v industriji in obrti ter v kmetijstvu. Zemlja še ni povsod pravično razdeljena; marsikje zastoj čaka tistega, ki jo bo obdelal. Se nerazdeljena zemlja in posest veleposestnikov naj se razdeli; pri tem pa je treba paziti, da bo razdelitev pravilna. Da naj se predvsem tistim, ki nič nimajo, to je poljedelskim delavcem. Proletariat je treba odpravljati in ne ustvarjati. Kmetijskemu delavstvu zavarovanje in zaščito! Potem bo raje ostajalo v kmetijstvu in ne bo sililo v mestne poklice! Propadanje gospodarskega liberalizma zahteva, da tudi pri nas gledamo na delavski del socialnega vprašanja pravilno: Ne kot na nebodigatreba, temveč kot na stvar, ki je nujna. Potrebna nam je pametna, krepka, dosledna in poštena socialna politika. Toda če se ta ne da doseči v enaki višini in enako hitro na pod-

ročju naše države, naj se prikroji pokrajinskim razmeram. In tako smo zopet pri vprašanju in zahtevi po samoupravi Slovenije.

Danes je umrl moj brat

JANEZ GOSTINČAR

delavec v tovarni barv v Domžalah in hišni posestnik v Beričevem. Pogreb bo v petek, 5. aprila ob 7 zjutraj na pokopališče v Beričevem.

Vižmarje, 3. aprila 1940.

Jože Gostinčar

Do naših krajev

Ljubno-Smartno ob Dreti

Ker so si žagarji v Savinjski dolini priborili po JSZ zboljšanje svojih plač, se je začelo gibanje med lesnimi delavci iz vse Savinjske doline, da se organizirajo v JSZ. Ker imajo nekateri daleč na sestanke v Ljubno, bo v nedeljo 14. aprila ob 3 popoldne sestanek v gostilni pri »Cigaletu« v Logu pri Smartnem ob Dreti, na katerega ste vabljeni žagarji in tudi drugi lesni delavci.

Tržič

V nedeljo 31. marca je bil občni zbor naše strokovne skupine delavcev JSZ v Tržiču. Zanimivo je, da so nam znani prijatelji tudi letos hoteli malo pomagati in delati težave, ker se je oblast zanimala za to, oziroma bila je informirana tako, da so odborniki odstopili in da skupina dejansko ne obstoja več. Seveda ta intriga ni uspela in se je občni zbor normalno vršil. Poročila odbornikov so bila zelo zanimiva in so kazala koliko težav se stavlja na pot tovarišem, ki še vedno vztrajajo v naših vrstah. Hvalevreden pa je bil korak skupine, da je velik del svoje imovine, ki jo je imela še iz prejšnjih let dala kot podporo Vincencijevi konferenci v Tržiču. To delo vrše sestre v društvenem domu na Skali v Tržiču. Mislamo, da bi na ta način nihče ne vračal dobrega s hudi, kajti če bi ta denar dobili v roke drugi ljudje bi verjetno takih gest in sklepov ne bilo. Že to dokazuje pravilnost naše smeri in vzgoje, da za vse tisto kar moramo prestati hudega, vračamo za dobro. Zgled pri katerem bi se marsikdo lahko kaj naučil.

Tov. Rozman je v svojem govoru orisal težave, s katerimi se danes delavstvo bori, tako v idejnem kot v gospodarskem pogledu in poudarjal, da bodo le močni značaji mogli delavstvu priboriti boljše razmere. Ponjegovem poročilu se je izvolil nov odbor, ki bo z vso pridnostjo skušal vsiti svoje delo kolikor mu bo v danih razmerah seveda mogoče.

Huda jama

Kakor smo poročali že v velikonočni številki »Delavske pravice«, so se razmere pri našem rudniku zadnje čase dokaj spremenile. Zaradi skrajne obrata je prizadetih nad 50 naših delavcev, katere je sila razmer primorala, da so se preselili v rudnik v Kočevju. Težko za vse, ker so se morali ločiti od domačega kraja, najtežje pa za tiste, ki so si s skrajno varčnostjo in lahko bi rekli s stradanjem tekom let oskrbeli lastne hišice. Ti slednji so s to prestavitvijo gospodarsko docela ubiti. Toda pomoči ni. Taka je usoda trpina proletarca. Koliko rudarjev bo še premeščenih, nam sedaj še ni znano.

Obratni zaupniki, predvsem naš tov. Diacci, so zastavili vse sile, da bi se to vsaj v toliko omejilo, da bi se odvisno delavstvo prestavilo k nam bližje rudnike, kakor Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ali Rajhenburg. Toda TPD je izjavila, da zaenkrat ni prostora nikjer, da pa za rudnik v Kočevju nujno potrebuje kopače. Tako smo se morali vdati usodi.

Da pa bi se prizadetim vsaj delno olajšal polazaj, je naš obratni starešina tov. Diacci napravil vlogo na generalno ravnanje TPD, v kateri je obrazložil težkoče prizadetih, predvsem prevozne, osebne in selitvene stroške, ki na tako razdaljo kakor je Laško-Kočevje, občutno prizadenejo vsakega posameznika. Prosil je, da bi TPD po svoji uvidenosti to upoštevala ter prestavitvenem priskočila na pomoč z eventualnim kritjem navedenih stroškov. Da prošnja ni naletela na gluha ušesa, pričra pismo (odgovor na navedeno vlogo) sledeče vsebine:

Načelnika II. rudarske skupine v Laškem g. Diacci-ja obveščamo, na podlagi njegovega pisma na g. generalnega ravnatelja, da smo pripravljeno dovoliti oženjenim delavcem iz Laškega, ki bodo sprejeli službo pri rudniku Kočevje, za preselitev paval 500 din, in sicer se jim bo ta znesek izplačal po preteku 6-mesečne službe pri rudniku Kočevje. Da se tem delavcem položaj olajša, bo rudnik Kočevje pooblaščen, da jim od slučaja do slučaja izplača primeren pred-ujem.

Navedeno pismo priobčujemo članstvu in javnosti v vednost in presojo večne kritike gotovih nergačev čez

delavske zaupnike, TPD pa za uvidenost izrekamo javno zahvalo.

Pismeno in osebno pa se je naš tov. Diacci obrnil na g. generalnega ravnatelja TPD tudi s prošnjo, da se našim premeščencem v Kočevju čim prej uredi družinska stanovanja. Dobil je nato zagotovilo, da se bo prizadetim šlo od strani TPD tozadevno kar najbolj na roko ter jim omogočilo z dodelatvijo stanovanja v Kočevju upoštevati si normalno družinsko življenje. Jasno je, da dvojnega gospodinjstva v danih razmerah, ko draginja stalno raste — delavec ne more prenesti. — Nekateri so se že preselili z družinami ter jim je tam šlo tudi vodstvo našega rudnika dokaj na roko, kar upamo, da bo tudi v bodoče.

Tovarišem, od katerih se s težkim srcem poslavljamo, želimo na novem službenem mestu v Kočevju kar največ zadovoljstva, zdravja in srečnega življenja. Upamo pa, da tudi usoda hudojanskega rudnika še ni zapisana popolni smrti. Iz narodno-gospodarskih in nacionalnih vidikov apeliramo na TPD, da z izdatnejšimi investicijami nudi obratu možnost novega iskanja premoga. Smelo trdimo, da še skrivajo naši hribi v sebi črn zaklad. Dal Bog, da se najde ter nas sedaj razdvojeno zopet združi pri delu v črnih jamah pod prijaznimi Govcami.

Srečno! dragi nam tovariši v Kočevju z vzklikom: Na veselo svidenje. Rudar.

V nedeljo, dne 7. aprila 1940 po rani sv. maši ob pol 9 bo v Laškem v sobi št. 60 nad zadrugo občni zbor Strokovne skupine rudarjev iz Hude jame.

Kot zastopnik centrale JSZ, je najavljen tov. Srečko Žumer, predsednik JSZ, kateremu že vnaprej želimo iskreno dobrodošlico.

Tovariši odborniki, pripravite svoja poročila. Na vse naše člane skupine pa apeliramo, da se vsi do zadnjega udeležijo našega občnega zbora. Tovariši, sveta dolžnost nas veže, da smo skupni, vestni in odločni borci za delavske pravice. Dolžnost nas vseh je, da redno posečamo sestanke, še bolj pa, da se vsaj enkrat na leto vsi do zadnjega člana snidemo na našem občnem zboru.

Vrhovci

Vendar se bo izpolnila večletna želja vseh prebivalcev tukajšnje okolice, posebno še Vrhovčanov s tem, da bomo te dni razširili cesto na meji med Dobrovo in Ljubljano. Že sedaj se lahko zahvalimo županu g. Černetu in delavskim zastopnikom v občinskem odboru, da so vzeli stvar v roke in jo izpeljali. Prav delavstvo bo imelo ugodnejšo pot na delo in domov, ker sedaj je bilo težko ob tako ozki cesti v blatu in snegu srečavati vozove, še manj pa avtomobile. Šolskim otrokom in materam, ki hodijo z otroki v cerkev in na trg bo pomagano z lepšo in širšo cesto.

Nadalje želimo, da to cesto pri opekarni takoj razširi tudi mestna občina na svojem terenu.

Javornik

Vsem delavcem in članom na Javorniku naznanjamo, da priredi pevsko društvo »Zora« na Javorniku v nedeljo 7. aprila ob 8 zvečer na Korški Beli v cerkveni dvorani, svoj prvi pevski koncert, pod vodstvom nemornega tov. Stefana Gerdeja. Pri tem koncertu sodelujejo tudi havajska kitara s spremljevanjem kitar. Koncert obsega izbran program v splošnem, zato bi bilo škoda zamuditi ga. Zbor sestoji iz samih naših fantov, ki so delavni tudi na kulturnem polju. — Čisti dobiček gre v kulturne svrhe. Vstopnina: sedeži po 6 in 4 dinarje; stojišča po 2 dinarja. Vsi lepo vabljeni!

Zagorje

Odbor Strokovne skupine rudarjev in apneničarjev sporoča vsem delegatom, ki so bili izvoljeni na naši listi v krajevno skupščino bratovske skupnice, dalje vsem zaupnikom iz rudnika in apnenic ter celotnemu odboru skupine, da sklicuje skupina za vse navedeno važen sestanek, ki bo v nedeljo 7. aprila v novih tajniških prostorih v hiši g. Davorina Kovača pri Ljudski kuhinji. Ker bo 11. aprila skupščina krajevne bratovske skupnice, je sestanek strogo obvezen za vse zgoraj navedene. Sestanek se vrši ob 8 zjutraj. Prosimo točnosti, ker se ob pol 10 vrši občni zbor Stavbne za-

druge. Na sestanku bo zastopnik centrale poročal o mezdni razpravi s TPD. Pred sestankom bo kratka odborova seja skupine. Naj vsak upošteva in stori svojo dolžnost.

Ljubljana

Volitve obratnih zaupnikov pri tvrdki Sever & Comp. Za dne 9. marca je kr. banska uprava (inšpekcija dela) razpisala volitve za naše podjetje. Volitve so se v redu izvršile in je bila volivnemu odboru predložena samo ena kandidatna lista. Izvoljeni so bili: Jare Franciška, Pezdur Franc, Raztresen Pavla in Košir Ivanka. Tako smo letos končno enkrat tudi v našem obratu izvolili svoje zakonite predstavnike — obratne zaupnike. Lahke naloge naši zaupniki ne bodo imeli, toda enotni kot do sedaj bomo pa že kos težavam, ki bodo nastajale.

Trbovlje

Rezultat volitev v bratovsko skladnico. Volilnih opravičencev je bilo 2560, volilo jih je 1558, t. j. 63,67%. Posamezne liste so dobile glasov: ZRJ (socialisti) 893, JSZ (krščanski socialisti) 469, ZSD (Jugoras) 196. Delegatov dobe: ZRJ 51, JSZ 27, ZSD 0; količnik na delegata znaša 17,50.

Krščanski socialisti smo napredovali od zadnjih obratnih volitev za 12 glasov, ali od zadnjih volitev v skladnico za 21 glasov. Pri teh volitvah je Jugoras presegl vse mere nedostojnosti proti našim članom. Ni pa mogel s svojo demagogijo dobiti niti enega člana v upravo. Dobil ni niti toliko glasov, kot je bilo potrebno za predlagatelj liste, ki jih je po pravilniku treba 280. Vsaka demagogija se slej ko prej mašuje, ta pa se je takoj ob volitvah. O vseh nečednostih, ki se jih je zeleni Jugoras posluževal pri agitaciji, bomo povedali drugič, da bodo vsi »stoodstotni« katoličani vedeli, kaj je Jugoras in kakšnih nekataliških sredstev se poslužuje. To morajo vedeti tudi tisti duhovniki, ki nas krščanske socialiste obsojajo. Jugoras pa imajo za katoliško elito. Pametnemu človeku res že vse preseda, da se dobe ljudje, ki nimajo nikake dostojnosti. Obžalovati moramo tiste delavce, ki jim nasedajo. Prepričani smo tudi, da bodo kmalu razočarani, da so stopili v to organizacijo, ki se poslužuje vsega, kar ni delavsko, še manj pa krščansko. Obžalujemo pa tudi onega duhovnika, ki takemu početju pritrjuje. Nič se ne čudimo, da v naših Trbovljah peša verska npravnost, če se odobravajo stvari, ki so veri in cerkvi škodljive. Kar tu trdimo, bomo drugič z dejstvi dokazali.

Strokovna skupina rudarjev obvešča člane, da bo skupinski občni zbor v nedeljo 7. t. m. ob pol 4 v prostorih gostilne g. Božiča nasproti Sokolskega doma, Loke 68. To obvestilo velja vsem članom. Posebnih vabil ne bomo dostavljali. — Odbor.

Celje

Ponovno obveščamo vse člane JSZ iz Celja in okoliških skupin, da se v vseh strokovnih zadevah obračajo po nasvetu v pisarno JSZ v Celju, kjer bodo vsako soboto uradne ure od 9 do 1 in od 3 do 7. Pride zastopnik centrale.

Tovarišice! Trajne kodre

Vam po zelo ugodni ceni in z originalnimi preparati napravi frizerski salon

HRIBERNIK JOSIP

CELJE — Kralja Petra cesta

Hrastnik

V soboto 6. aprila bo ob 4 popoldne članski sestanek naše skupine v cerkveni sobi pri Logarju. Na sestanku pride tudi zastopnik centrale, ki bo med drugim poročal tudi o pogajanjih s TPD. Sestanek je obvezen za vse člane, vabljeni so pa tudi somišljeniki in prijatelji. V vseh rečeh se obračajte člani na organizacijske zaupnike, da bo tako delo olajšano odbornikom, posebno sedaj, ko je tov. tajnik Logar Lojze na orožnih vajah.

Črna-Kaolin

V enem izmed zadnjih dopisov smo se pohvalili, da je ugodno rešeno v podjetju Črna-Kaolin vprašanje odškodnine za orožne vaje in božičnice. Pa kaj pomaga, če smo to vprašanje rešili na papirju, ko pa še sedaj nimamo denarja. Upamo, da bo centrala napravila korake, da dobimo tudi denar. Prav tako pričakujemo nestrpno

VELIKA VPRAŠANJA SEDANJEGA ČASA

PIJ XII. dne 24. marca:

»Sloga med narodi je na žalost uničena. Pogodbe, slovesno sklenjene, so mnogokrat menjane ali enostransko brez predhodnega sporazuma pohojene. Nič več ni slišati glasu ljubezni in bratovskega prijateljstva. Vse, kar je dosegel iznajdljivi duh, študij in skušnje, vse sile, blaginja in bogastvo — vse to služi samo povečanju obožitve.

Vse, kar bi moglo koristiti napredku in blaginji, služi danes nasprotno svojemu naravnemu redu, ubijanju in uničenju narodov. Danes se pogosto vidi, kako se teptajo pravice narodov, kako se požigajo in obstreljujejo vsi brez vsake zaščite. Miroljubno izmenjavanje je prenehalo zaradi številnih nevarnosti in tako povzročilo bedo raznih ljudskih slojev, posebno najslabših, medtem ko so duhovi, kar je še huje, zaslepljeni od sovraštva in ljubosumnosti, bratovska kri se preliva po zemlji, morju in zraku — tej zvišeni podobi večne domovine...«

ROOSEVELT v poslanici ameriškega kongresu dne 17. marca:

»Svet skuša organizirati mir na normalni osnovi, toda mir se ne more ohraniti, če se popolnoma ne odstrani surovosti, sužnost in nadvlada oboževanih sil. Mir more biti trajen samo tedaj, če upošteva bratstvo med narodi. Mir ne more biti trajen, če bodo mali narodi še naprej živeli v strahu pred velikimi... Iskanje pravega miru, kakor so to delali prvi kristjani, obstoja v borbi proti silam, ki vstajajo na svetu proti enakosti med ljudmi in ki tajijo enakost ljudi pred božjim prestolom. Verujem v končno zmago idealov pravice, bratstva, dobrote in vere — in ti ideali ne morejo propasti...«

PAUL REYNAUD, novi predsednik francoske vlade v prvi vladni izjavi:

»Francija je stopila v totalno vojno. Sovražnik, močan, organiziran, odločen, spreminja v vojna sredstva in zbira vso človeško delavnost v namen zmage. S pomočjo izdaje Sovjetov prenaša borbo na vsa področja in izvaja enotnost vseh udarcev, ki jih zadaja z neko vrsto uničevalnega genija — pri čemur mi prav dobro razpoznavamo, kaj je velikega in kaj je obenem gnusnega. Iz samega dejstva, da gre za totalno vojno, izhaja tudi to, da je vse vrženo na kocko. Zmagati pomeni rešiti vse! Podleči pomeni izgubiti vse!...«

MOLOTOV, sovjetski komisar za zunanje zadeve, dne 30. marca pred vrhovnim sovjetom:

»V čem je glavna naloga naše zunanje politike? Ta naloga je v tem, da se obvaruje mir med narodi in varnost naše države. Zaključek iz tega je obdržanje nevtralnosti in neudeležba v vojni med največjimi evropskimi državami. Ta politika je osnovana na pogodbah, ki smo jih sklenili in popolnoma ustreza koristim našega naroda. Ta politika obenem preprečuje širjenje vojne v Evropi in zaradi tega je ona v interesu vseh narodov, ki hočejo mir. Ko delamo obračun, vidimo, da smo v zadnjem času dosegli velike uspehe v zagotovitvi varnosti naše države. Prav ta spravlja v besnost naše sovražnike. Verujoč v svojo moč bomo tudi v naprej neomajno nadaljevali to svojo politiko.«

pogajanj za ureditev še nadaljnjih zahtev delavstva.

Lep zgled »hitrega« poslovanja pri OUZD v Ljubljani imamo pri tovarišici Sušnik Jožefi. Porod je bil že meseca novembra, nakazilo za dojnilno je že davno predložila, toda dojnilno še ni. Mogoče jo bo zbežala intervencija.

Strokovna šola JSZ

Nekateri udeleženci strokovne šole so bili obveščeni, da se bodo predavanja nadaljevala v nedeljo 31. marca t. l. Ker pa je načelstvo JSZ spričo izrednih razmer moralo sklicati za ta dan širšo sejo načelstva, se je šola preložila in se bo neprekidno vršila v nedeljo 14. aprila 1940. Popoldne bo še nekaj predavanj, popoldne pa bi šola zaključila z izletom.

Vse tovariše in tovarišice, ki so šolo posečali, prosimo, da se zaključka gotovo udeležijo.

Po naših krajih

Jesenice

Minuli mesec je bil občni zbor tukajšnje Okrajne hranilnice, ki jo vodi naš član. Iz poslovnega poročila je razvidno, da ta denarni zavod lepo napreduje, ker je imel čez 900.000 din poslovnega prometa in za te razmere tudi lep prebitok okrog 3000 din. To pa kljub temu, da daje posojila po 6% obrestne mere in da obrestuje vloge prav tako in še bolj kot drugi denarni zavodi. Pri Okrajni hranilnici, ki vsak dan posluje ob popoldanskim urah v hotelu Triglav, vsak vlagatelj lahko vsak čas dvigne ves svoj denar, o čemer so se vlagatelji tekom dvehletnega obstoja ponovno pričeli in zato tudi svoje prihranke zaupajo teh hranilnici.

V pojasnilo nekaterim našim tovaršem, zakaj nismo vključeni v Zadržno zvezo, smo sporočili, da nas Zadržna zveza ni hotela sprejeti v svoje članstvo. Obrnili smo se na njo z dopisom od 29. I. 1938, pa smo prejeli odgovor 5. II. 1938 preko Hranilnice in posojilnice na Jesenicah (župnišče), da nas Zadržna zveza ne sprejme v članstvo.

Ker pa mora biti vsaka zadruga vključena v eni izmed obstoječih zadržnih zvez, smo se vključili v Zvezo slovenskih zadrug, s katero smo v svojem dvehletnem poslovanju prav zadovoljni.

Pojasnimo tudi še, da je Zadržna zveza odklonila naš sprejem v svoje članstvo pod pretezo, da imamo napačno firmo, ki po zakonu ni dopustna. Firma in pravila pa so bila že pred tem od zadržnega sodišča potrjena in je bila zadruga vpisana v sodni zadržni register ter je bilo vse to Zadržni zvezi znano. Prav zato upravičeno trdimo, da je bila odklonitev sprejema v članstvo v izgovorom protizakonitosti le preteza in da izvirajo vzroki odklonitve od tam, od koder izvirajo tudi vse izključitve iz »katoliške skupnosti«.

V tem prepričanju nas utruje tudi dejstvo, da so se podobni primeri zgodili tudi drugod in sicer v očitnim namenom pribaviti »pravovernim« agitijska sredstva za svojo propagando in očitke, da smo zapustili katoliška načela.

Zaupniški zbor Strokovne skupine kovinarjev JSZ se bo vršil v nedeljo 7. t. m. ob pol 10 popoldne v pisarni. Pozivamo člane, da se ga v polnem številu udeležijo. Na dnevnem redu bo poleg drugih točk tudi razprava o stališču, ki ga bomo zavzeli do draginskih doklad. Preštudirali bomo še enkrat izvajanja podjetja na pogajanjih 6. III. t. l. in indeks, ki ga je objavilo podjetje ter primanjkljaj istega, kakor tudi resničen porast cen, ki je malo drugačen kakor ga navaja podjetje. Zato se vsi udeležite sestanka, da boste dali odboru smernice kako naj v bodoče v tem vprašanju nastopa. — Odbor.

Maribor

Občni zbor pokojninskega sklada tovarne »I. Hutter in drug«. Kakor je javnosti iz časopisnih poročil znano, namerava tovarna I. Hutter in drug dati mestni občini mariborski posojilo v znesku 2.500.000 din, niso pa poročali ali je to odobreno v sporazumu s prizadetim delavstvom ali ne. Občni zbor kot takšen, ki se je vršil 31. marca t. l., je dokazal, da delavstvo za ta

sklep ni vedelo, kar dokazuje izredno velika udeležba in nastop delavstva na njem. Ni verjetno, da bi g. Hutter, ki je vsakoletni predsednik tega sklada, kar ni demokratično, pričakoval tako odločne in velikanske opozicije. Na kratko: Imenovani gospod, kakor se je sam izrazil, ni čutil potrebe vprašati delavstva, kaj, kam in kako s tem denarjem (saj njegov nastop diši po prikitem absolutizmu), ampak je rešil to zadevo tako, kakor se je njemu in še nekemu prav zdelo. Smelo lahko trdim, da je na vprašanje: Ali se posojilo odobri ali ne, bilo najmanj 80% delavstva proti in to vključno zagotovu g. Hutterja, da je denar bogato in najvarnejše moložen. Ne bom navajal vseh pomislekov, ki so krožili med delavstvom (medtem je tudi 25 letna doba), navajam le izjave dveh delavcev, katerih prvi graja občino zato, ker ima premalo smisla za zidanje novega mostu, ki bi bil prizadetemu delavstvu v veliko korist in izjavo drugega, ki kritizira sprejem delavca v uradnih in zasebnih zadevah, ki je vse prej kakor vljuden. Torej gospod predsednik, delavstvo je svoje mnenje izreklo, zato upravičeno pričakuje, da tega sklepa tudi novi odbor ne bo prekoračil. Sploh pa bi želeli v upravi tega sklada, kakor v tovarni sami, malo več demokracije in človeškega čuta... **Opazovalec.**

Dobrna

V nedeljo smo imeli članski sestanek na katerem smo razpravljali o tekočih zadevah, ki danes zadevajo delavce na Dobrni. Tak sestanek, ki je za delavce zelo važen, bi moral biti bolj obiskan, kajti delavci moramo še enkrat priti do prepričanja, da brez strokovne organizacije ne bomo mogli izboljšati naših slabih razmer. Čas je že, da se otresemo naših starih zabod, ko smo živeli brez zanimanja za organizacijo in se brigali za vse drugo, samo za našo delavsko stvar ne. Organizirali smo se zato, da si priborimo kos kruha in tudi zato, da kot delavci nekaj pomenimo in se uveljavimo. Le če bomo to dvojce združili, bomo dosegli svoj namen. Delavci ne smemo misliti, da je organizacija samo takrat potrebna, kadar gre za povzicanje plače, tudi sio drugih stvari je še, ki jih delavec ne sme zanemariti. Zato mora delavec v organizaciji vzdržati in se boriti, da se uveljavlja v vseh smereh, ki na delavca pritiskajo. To bomo pa šele takrat dosegli če bomo celi in dobri strokovničarji, ki bodo delali za našo delavsko skupnost in tovarništvo. Vse razprtije, ki delavstvo razdvajajo morajo izginiti in na njihovo mesto mora priti iskreno tovarništvo.

Začela se bodo dela na regulaciji Topličnice, mnogo stvari bo treba urediti, ki jih bomo pa le takrat uspešno in zadovoljivo rešili, če bomo močni v svoji strokovni organizaciji. Zato tovariši zavedajte se svojih dolžnosti do organizacije in oklenimo se je še tesneje.

Kolike so redne brezposelske podpore?

Pravico do redne podpore ima tisti delavec, ki je bil v zadnjih dveh letih zavarovan pri delavskem zavarovanju najmanj 8 mesecev. Trajanje redne podpore pa zavisi od članstva v zadnjih dveh letih. Na vsakih prištevanih 200 dni (8 mesecev) se vračunajo 4 tedni podpore. Kdor ima torej 24 mesecev članstva, dobi 12 tednov podporo. Podpore so osebne in podpore z rodbinsko doklado. Višina podpore se ravna po meznem razredu, v katerem je bil brezposelni zavarovan. Podpore so naslednje:

V meznem razredu od IX. do VIII.: osebna podpora brez rodbinske doklade 60 din; podpora z rodbinsko doklado 70 din.

V meznem razredu od IX. do XI.: osebna podpora brez rodbinske doklade 90 din; podpora z rodbinsko doklado 110 din.

V meznem razredu XII.: osebna podpora rodbinske doklade 120 din; podpora z rodbinsko doklado 150 din. Toliko znašajo podpore na teden. Za rodbino velja najmanj en nepreskrbljen otrok. Tako torej brezposelni, ki je sicer oženjen, pa nima otrok, nima pravice do rodbinske podpore. Višina rodbinske podpore pa ne zavisi od števila nepreskrbljenih otrok, ampak je edini pogoj ta, da ima enega nepreskrbljenega otroka.

Poselska zveza

Naše notranje delo

Poselska zveza v svoji skrbi za vzgojo naših deklet prireja ne samo praktične gospodinske tečaje, marveč tudi razna poučna predavanja. Tako je pred časom priredila predavanje »O pomenu in važnosti strokovne organizacije za služkinje«. Predaval je tovariš J. Rozman, tajnik JSZ iz Ljubljane.

Predavanje, ki je bilo izredno dobro obiskano, je doživelo popoln in lep uspeh. Predavatelj je v svojem izredno bogato zasnovanem govoru poudarjal, da bi se morala naša dekleta z veliko večjo ljubeznijo, resnostjo in vztrajnostjo zatekati pod okrilje svoje strokovne organizacije. Ne samo tedaj, kadar v to silu potreba, marveč od prvega do zadnjega dne, ko je dekleta v službi, bi morala vsaka stati tudi v vrstah strokovne organizacije. Le tisti, ki vztrajajo in doprinašajo potrebne žrtve, morejo pričakovati tudi kakih uspehov. Žal, da je danes med nami takih zelo malo. Vsak bi rad, da se ga ščiti, mu pomaga, toda da bi sam kaj žrtvoval ali k stvari doprinesel, tega ne. Ravno zato, ker je v tem pogledu vse tako sebično in ker vsak išče le samega sebe, ni tiste potrebne skupnosti, tovarštva in ljubezni — kar pa je nam malim ljudem — služkinjam, delavcem in delavkam tako zelo potrebno.

Koliko je ne samo v Ljubljani, ampak tudi drugod deklet, ki ne vedo ne kod ne kam. Padajo in propadajo, moralno in gospodarsko. Ali ni zato dolžnost vseh, ki so dojele in spoznale to veliko potrebo skupnosti, da gredo

in takim dekletom pomagajo na pravo pot. Zato ni dovolj, da dela samo odbor, vsako dekle pa, naj bo to kjer koli, lahko pri tem delu pomaga in mnogo koristnega naredi.

Ako se tedaj zavedamo vrednosti in pomena našega dela in poslanstva, ki ga ima naše slovensko dekle, je treba prijeti za delo, ki je in bo seveda polna nevhvalečnosti in truda, pa vendar obenem tako sladko, saj vršimo s tem vsak zase svoje božje poslanstvo, ki nam ga нареkuje naše krščanstvo.

Naše prireditve

V nedeljo 7. t. m. bo »Poselska zveza« primerno proslavila »Materinski dan« v Služkinjskem domu, Križevniška ulica 2. Gospod Orehar, stolni vikar ob imel ob 5 popoldne lep misijonski govor, nato bodo dekleta služkinje priredile kratko igrice. Dekleta služkinje, posebno tiste, katere so daleč od svojih staršev, ste vabljenec, da se te proslave udeležite.

Tretja nedelja, to je 21. t. m. priredi Poselska zveza svoj redni letni občni zbor v Služkinjskem domu, Križevniška ulica št. 2 ob 5 popoldne. — Dnevni red: Čitanje zapisnika, blagajniško poročilo, tajniško poročilo, volitve, slučajnosti.

Četrto nedeljo, to je 28. t. m. bo priredila Poselska zveza izlet na Barje. Zbirališče bo pri Dolenjskem mostu od pol 3 do 3, nato bodo pri popoldanski pobožnosti v novi cerkvi sv. Mihaela na Barju.

Prosimo vse služkinje, da se naših prireditev v kar večjem številu udeležijo. — Poselska zveza.

Pri Čirimurcih...

V tej naši mali slovenski domovini se včasih gode čudne reči. Doživim kaj, razmišljam in razmišljam o dem, pa si ne vem pametne razlage. Tedaj mi je, kot da sem nehotе začel v pravilno deželno Čirimurcev...

Nekoč, ni prav dolgo od tega, sem bil resnično v tej pravilni deželi. Bil sem v nekem majhnem trgu te dežele. To je bilo prav tedaj, ko je bilo največ govorjenje o inflaciji. Merodajni gospodje, ki so se menda tudi bali inflacije, so tedaj pričeli ustnavljati kino. Kot so mi povedali vrli Čirimurci, so prej včasih isti gospodje na vse pretege hrumeli proti kinopredstavam; sedaj pa, ko se je vsemogoče šušljalo zaradi denarja, so kar čez noč postali veliki apostoli tega, kar so še prejšnji dan imenovali zlo.

Govoril sem o zadevi s temi gospodi: dokazoval sem jim, da je mnogo potrebnejši reči v kraju, kakor je kino, pa so me imenovali »nergača«. Dopovedovali so mi, da je vendar »manjšo zlo«, če ustanovijo kino sami, kakor če ga ustanovijo nasprotniki. (Tedaj sem pomislil: morda pa imajo celo v čirimurski deželi klerikalce in liberalce, kdo ve?) Dokazoval sem jim, da je zlo vendar zlo, če je tudi manjšo, in da se bo na ta način njihovo učenje postavilo v slabo luč in da jim vrli Čirimurci ne bodo polagoma sploh ničesar več verjeli. Opazili bodo namreč enkrat — čeprav ima sedaj še večina oči zavezane — da so dejanja teh gospodov tako zelo drugačna od besed. Prepričati sem jih hotel, a metel sem bob ob steno in še več: zameril sem se jim, jaz, starokopitnež, nergač in še komunist povrh.

V prostore, ki naj bi služili prosveti in omiki Čirimurcev, so postavili kinoparaturu in med najlepšimi prazniki so vrteli nemški šund-film, kjer »šmir« en moški z desetimi ženskami in obratno. Ševeda tudi ni manjkalo raznih skoro čisto golih modernih Vener. Med obiskovalci sem našel polovico otrok, ki so malo težko spravili v

sklad dopoldanske ostre besede istih gospodov o pohujšljivi obleki in grešnem življenju ter to predstavo. Soli odrasla mladina pa je uživala ob pogledu na vse to, kar ji je bilo dolgo prepovedan sad. Bilo je sedaj manjšo zlo, da so ji to nudili domači gospodje, kakor pa, če bi po isto hodila v mesto in najvažnejše je vendar to, da je denar ostal gospodom in ne nasprotnikom...

Nergač.

Nekaj gospodarskih novic

Cena koruzi se je nenadoma dvignila od 120 na 150 din za 100 kg. To je najvišja cena, katere je bila pri nas dosežena za koruzo. Trdijo, da je vzrok dvigu cene koruze zaradi tega, ker sta na tržišču nastopila Prizad in Gospodarska sloga skupno z direktijo za prehrano, da nakupijo koruzo za pasivne krajev.

V Italiji so cene vsem proizvodom od septembra l. l. porastle za 69%. Cene za kruh, krušno moko, riž, olje, sladkor in kavo so še nadalje maksimirane. Poleg tega je prepovedano povišati cene stanovanj, plinu, železnice, kakor tudi pošti in telefonskim tarifam. Povišala pa se je cena mesa in mlečnim izdelkom, delavcem pa so se zvišale plače za 10 do 15%. (»Nova Riječ« 21. III. 1940.)

V Nemčiji bomo po posredovanju ministra za trgovino in industrijo dr. Andresa izvozili za 1,5 milijonov mark ali 22 milijonov din našega vina. (»Nova Riječ«, 21. III. 1940.) Gotovo najbolj učinkovita borba proti alkoholizmu. (Pripr. ured.)

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Pogačar Štefan

slaščičarna

Kamnik — Glavni trg

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf«, »Styria«, »Avstrodaimler« in kolesa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Ciril Kmetič v Dobu 110

Zapiski

»JSZ je sprejela teoretično in praktično za osnovo svojega pokreta marksističen gospodarski program.« je v zadnjem »Slov. delavcu« napisal v svojem zagovoru »poklicni agitator«. To je najnovejšo geslo proti JSZ. Nas bi samo zanimalo, če je g. »poklicni agitator« sam na čistem o pojmu »gospodarski marksizem« — na drugi strani pa bi nas veselilo, če bi »Slovenski delavec« ob priliki povedal tudi, kdo je pred leti pri nas na Slovenskem marksistično gospodarsko pojmovanje zagovarjal in učil.

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-1. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-1. Oglasi po ceniku. — Telefon štev. 4948. Številka post. čekovnega računa 14.900. Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četr leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leta 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din. Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«. Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejcl)